

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) och SlöjdLab

-

Beskrivning och exempel

av

Anders Avdic

Dec 2020

IDÉBURET OFFENTLIGT PARTNERSKAP (IOP)

Om SlöjdLab skall leva vidare måste det ske in någon organisatorisk form. Under projektets gång har Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) vuxit fram som ett intressant alternativ. Nedan beskrivs och exemplifieras hur IOP-samarbeten kan te sig.

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) har under senare år kommit att bli en allt vanligare samarbetsform i svenska kommuner för verksamheter där organisationer i civilsamhället samverkar med kommuner och erhåller viss finansiering därifrån. IOP har i viss utsträckning ersatt upphandling och bidrag som finansieringsform.

Regeringen har formulerat en vägledning (Regeringen, 2019) för organisationer som överväger att starta ett IOP. I vägledningen anges följande utmärkande drag för IOP:

- Partnerskapet är ett samarbete mellan en eller flera offentliga aktörer och en eller flera idéburna aktörer i välfärden.
- Det syftar till att uppnå ett gemensamt allmännyttigt mål.
- Såväl den offentliga som den idéburna aktören bidrar med resurser.
- Ett IOP måste vara förenligt med statsstödsregelverket och ses som en icke-ekonomisk verksamhet (Regeringen, 2019).

Ur vägledningen: ” Ett konkret exempel är ett befintligt IOP mellan en kommun och ett idrottsförbund med syfte att få fler nyanlända barn och unga föreningsaktiva. Partnerskapet är i detta fall avsett att skapa en långsiktig social hållbarhet i kommunen genom att tillvarata de ideellt verkande krafter som finns och som kompletterar kommunens egna verksamheter. I samarbete med idrottsföreningar skapas prova på aktiviteter, där en eller flera idrottsföreningar instruerar och låter barnen prova på olika idrotter. Partnerskapet inriktar sig på att lägga aktiviteter i barnens när-område med fokus på områden som är socialt utsatta och som har en hög andel utrikesfödda. Särskilt fokus läggs på jämställdhet.” (Regeringen, 2019)

I regeringens vägledning finns en checklista (sid 2) där det går att grovt avgöra huruvida ett samarbete mellan organisationer och kommuner kan bedrivas som ett IOP.

Ett IOP måste vara förenligt med såväl kommunallagen som statsstödsregelverket. Vidare skall IOP-verksamheten i grunden vara ”icke-ekonomisk”. Exempel på verksamheter som kan anses vara icke-ekonomisk och därmed tänkbara som IOP-verksamheter är amatöridrott och stöd till brottsoffer. Nedan finns fler exempel på existerande IOP:er.

Sveriges Kommuner och Regioner har utarbetat en vägledning för ”hållbara samverkansrelationer med civilsamhället” (Berglund et al, 2018). Vägledningen riktar sig mot IOP:er och man föreslår följande uppsättning kriterier för samarbeten:

- Partnerskapet IOP är inte del av grundfinansieringen till civilsamhällets organisationer (normerat föreningsbidrag)
- Partnerskapet IOP är inte ett köp av tjänst eller verksamhet, utan en samfinansierad insats eller verksamhet med ambitionen att utvecklas och fungera över tid.
- Partnerskapet IOP bygger på ett gemensamt samverkansbehov
- Partnerskapet IOP är med fördel ett led i ett politiskt program eller plan där civilsamhället lyfts fram som samarbetspartner
- Partnerskapet IOP:s verksamhet/insatser detaljregleras ej av kommunen (LOU)

- I partnerskapet IOP har den offentliga organisationen och den idéburna organisationen ett gemensamt engagemang, ägarskap och styrning
- I en marknadssituation är det angeläget att partnerskapet IOP tydliggörs i skrift och handling som samfinansierad och ömsesidig samverkansrelation
- Partnerskapet IOP avses pågå under längre tid och utvecklas genom gemensam uppföljning, utvärdering och i gemensamma beslut

Forum. Idéburna organisationer med social inriktning (civilsamhället) är den organisation som 2010 tog fram IOP som avtalsform. Forum har en webbplats <https://www.socialforum.se/> som innehåller information om olika samarbeten och projekt där civilsamhället är drivande. Här finns även information om IOP och hur man kan planera och driva IOP samarbeten. Som stöd för att starta och driva ett IOP finns "Rapporten - Att bygga partnerskap" Sandberg & Andersson, 2018b) och metodmaterial "Metod - Att bygga partnerskap" Sandberg & Andersson, 2018a). Metodmaterialet föreslår ett sex-stepsprogram med följande sex steg:

1. Sätta agenda (inventering av intresse)
2. Formulering (av konkreta målsättningar. Skapa skrivgrupp och analysera juridiken)
3. Beslut (tydligt hos alla parter)
4. Genomförande (löpande samråd, täta i starten, kontinuerlig dialog)
5. Uppföljning (Samtal/omförhandling, Utvärdering, problem och konfliktanalys)
6. Omformulering (Löptid, erfarenheter, iterera till agendasättning, fler parter?)

Nedan följer information om IOP och exempel från Göteborg, Malmö, Linköping och Borås.

IOP Göteborg

I Göteborg finns ett antal undertecknade IOP-avtal (Göteborgsstad, 2020). På deras webbsida finns åtta exempel på avtal som nedladdningsbara filer. Här finns även mer information om hur Göteborgs stad arbetar med IOP och information om det juridiska utrymmet som Göteborgs jurister har tagit fram för IOP-avtal. Ett exempel, som kan ses som besläktat med SlöjdLab är IOP "Mottagande av ensamkommande barn och ungdomar i Göteborg" Avtalet finns här:

<https://socialutveckling.goteborg.se/uploads/IOP-mottagande-av-ensamkommande-barn.pdf>

Avtalet omfattar följande delar:

- Bakgrundsförutsättningar
 - Målgrupp och syfte,
 - Värdegrund,
 - Partners (förutom göteborgsstad så ingår nio organisationer från civilsamhället inkl Rädda Barnen)
 - Parternas inbördes relation
 - Avtalets form och utgångspunkt
 - Samverkan med relaterade insatser
- Mål och avtalade insatser
 - Övergripande målsättning
 - Målgruppens delaktighet
 - Hem för ensamkommande
 - Mervärdesinsatser
 - Organisation och samverkan
 - Kommunikation
- Styrnings- och ledningsorganisation

- Styrgrupp
- Samverkansgrupp
- Arbetsgrupp
- Referensgrupp/följeforskning m.m.
- Kunskapsinhämtning och uppföljning
- Finansiering och betalningsvillkor
- Avtalstid
- Omförhandling, hävning av tvist
- Ändringar och tillägg
- Underskrift

IOP Malmö

Malmö stad har sedan 2014 haft en ambition att införa IOP-samarbeten där så funnits förutsättningar. Ambitionen finns formulerad i en överenskommelse (Malmö stad, 2015).

För att ett IOP ska vara möjligt måste ett antal kriterier vara uppfyllda:

- initiativ till dialog om en möjlig överenskommelse om IOP bör komma från det civila samhället
- den verksamhet som avses ska ske på initiativ av föreningen (och inte i form av beställning från kommunen)
- den föreslagna överenskommelsen om partnerskapet får inte konkurrera med annan likartad verksamhet på en befintlig marknad
- den verksamhet som avses kan anses som bidragande till den allmänna samhällsnyttan

Några exempel på de allra första IOP:erna i Malmö (Malmö stad, 2015) följer nedan:

En av verksamheterna är Boost by FC Rosengård som vänder sig till kvinnor och män mellan 18 och 24 år som behöver ett individanpassat stöd för att närma sig arbetsmarknaden och arbetslivet. Sedan starten 2011 har Boost by FC Rosengård visat goda resultat, av 789 deltagande har 62 procent gått vidare till arbete eller utbildning.

MFF bedriver i dag Karriärakademin, en matchningsverksamhet som vänder sig till unga Malmöbor i åldern 16-29 som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden för att de saknar utbildning, arbetslivserfarenhet eller nätverk. Verksamheten innebär att MFF tillsammans med sina samarbetsföretag, samt JobbMalmö och Arbetsförmedlingen, ser till att deltagarna kommer närmare arbetsmarknaden.

Hassela Helplines två verksamheter Hassela Movement och Hassela Empowerment utbildar unga arbetslösa Malmöbor i åldern 15-24 till barn- och ungdomscoacher. Målsättningen är att 80 procent av de som gått hela utbildningen ska erbjudas ett arbete.

Från dagens lista på IOP:er kan följande noteras: Föreningsakuten, Volontärbyrå, Globalportalen, Klimatprata, Safe Space i Malmö, KC Kompetenscenter, Malmö mediakanal, Malmö mot diskriminering, Föreningspool Malmö, Malmöandan, NAD föreningTIA – Skåne (Tidiga insatser för asylsökande) och Malmöakademin (Malmö stad, 2020).

IOP Linköping

Även i Linköping har det ingåtts idéburna partnerskap i ett tiotal år och riktlinjer för detta har också formulerats (Linköpings kommun, 2017). I Arbetsmarknadsnämndens plan för 2021-2023 konstaterar nämnden:

Samverkan med det civila samhället i form av IOP:er (Idéburet offentligt partnerskap) gynnar föreningars ekonomi och verksamhet långsiktigt samt optimerar nämndens möjlighet till fler platser och insatser på den nivå medborgarna behöver. Med ett långsiktigt samarbete utvecklas insatserna genom lärande och effektmätning.

Social och omsorgsnämnden planerar att implementera två nya IOP:er om året under 2021 och 2022. När jag letade existerande IOP:er hittade jag en där pingstkyrkan har en IOP tillsammans med IOG-NTO och Linköpings kommun, bygger upp mer stöd för målgruppen, dvs personer som är föremål för socialpsykiatrins omsorg.

Ett treårigt IOP omfattar ett samarbete mellan Linköpings kommun och Brottsofferjouren. Överenskommelsens ekonomiska omfattning är 1 194 50 kronor per år och finansieras av Social- och omsorgsförvaltningen med 553 200 kronor per år, Brottsofferjourens finansiering är 641 300 kronor per år.

Crossroads är ytterligare ett IOP i Linköping. Det vänder sig till människor som lever utan ekonomisk ersättning, är hemlösa och lever i utanförskap. IOP:n är ett samarbete mellan Linköpings Stadsmission, Linköpings kommun, Svenska kyrkan och församlingar i Linköping. Linköpings kommun stödjer projektet finansiellt/ekonomiskt och Linköpings Stadsmission som driver projektet. Johanneskyrkan hyr ut lokalen till rabatterat pris. Volontärer och andra gåvor från allmänheten är också av stor betydelse för hur projektet kan drivas.

IOP Borås: Sports for you.

I Borås finns 2020 16 IOP-avtal. Man har tecknat en generell överenskommelse om att öka samarbetet med idéburna sektorn, dvs. organisationer som är medlemsägda och icke vinstdrivande. Ett av de IOP-avtalen som tecknats är Sports for you. "Sport for you startade 2016 på initiativ från Västra Götalands Idrottsförbund, i syfte att få fler nyanlända barn och unga föreningsaktiva, verksamheten bedrivs på ett aktivt sätt i samarbete med ett stort antal föreningar. Flertalet av aktiviteterna bedrivs i områden som Borås stad ser som socialt utsatta."

Länk till överenskommelsen mellan Västra Götalands Idrottsförbund och Borås stad:
<https://www.boras.se/download/18.230f128016600d586511ee8f/1537879042830/IOP-sport%20for%20you.pdf> . I överenskommelsen beskrivs syfte, förutsättningar, värdegrund, samverkan, uppföljning, ekonomiska och ideella insatser, marknadsföring, tidsperiod och omförhandling.

Arvsfonden har under senare år finansierat ett antal projekt som har övergått i IOP:er. Nedan beskrivs ett av dessa kortfattat.

Botkyrka: Expedition Botkyrka.

Arvsfonden har under senare år finansierat ett antal projekt som har övergått i IOP:er. Expedition Botkyrka är ett av dess. Projektets syfte var att "skapa en kreativ mötesplats för ungdomar i Botkyrka mellan 15-25 år att utvecklas som ledare och samhälls-entreprenörer, samt skapa betydelsefulla nätverk mellan ungdomar och vuxna möjliggörare." Länk till Arvsfondens beskrivning:

<https://www.arvsfonden.se/projekt/alla-projekt/projektsidor/the-good-talents-botkyrka-tidigare-expedition-botkyrka>

Projektet har levt vidare under namnet The Good Talents <https://www.thegoodtalents.com/>

Det drivs nu som ett IOP-samarbete mellan The Good Talents, Botkyrkabyggen och Botkyrka kommun. 2020 skrev dessa partners ett flerårigt avtal om idéburet offentligt partnerskap. Enligt avtalet kommer The Good Talents att:

- Varje år genomföra ett program i ledarskap och socialt entreprenörskap för unga i Botkyrka och även aktivt rekrytera deltagare till programmet.
- Ge unga från Botkyrka en plattform för att skapa aktiviteter för andra unga
- Erbjuder gränsöverskridande, modiga och nyskapande möten mellan unga och etablerade aktörer inom näringsliv, civilsamhälle och offentlig sektor.
- Lyfta fram lokala förebilder, stötta deltagarna att utvecklas som ledare och utveckla deras förmåga att starta och driva egna projekt och utforska nya vägar till jobb.